

Zienswijze Stedennetwerk G40 op ontwerp Methodebesluit

Onderwerp: ACM/24/193591, zienswijze ontwerp methodebesluit

Hierbij brengen wij de punten vanuit de G40-steden naar voren op het methodebesluit 2027-2031. Wij verzoeken om een verwerking van onze suggesties in het definitieve methodebesluit en om een expliciete uitleg waar er toch een andere route gekozen wordt.

Inleiding

Het methodebesluit bepaalt hoe de nettarieven worden berekend. Dit vormt de basis voor de tarieven die netbeheerders in rekening mogen brengen. Deze nieuwe methode geeft ruim baan om grootschalig te investeren in verzwaring op basis van efficiënte kosten en redelijk rendement. Er staan onder andere ook regels in over desinvesteringen, stranded assets, referentiepunt en evident inefficiënte kosten.

Zoals in het ontwerpbesluit is aangegeven, biedt ACM hiermee naast handelingsperspectief aan systeembeheerders, ook de netgebruikers en andere partijen handvatten om gericht signalen in te dienen.

Optimalisatie van verzwaren, beter benutten en slimmer inzicht ontbreekt

De [Kamerbrief decentrale ontwikkeling van het energiesysteem](#) stelt nadrukkelijk dat het kabinet sterker wil inzetten op decentrale ontwikkeling van het energiesysteem. Kernpunt daarbij is het optimaal in balans brengen van vraag en aanbod van energie op ieder schaalniveau.

Wij herkennen de noodzaak van verzwaring, maar signaleren dat bovenstaande afweging momenteel nog niet plaatsvindt. Huidige investeringen worden gedaan op basis van piekbelasting en het bestaande systeemontwerp, met toenemende uitdagingen voor uitvoerbaarheid en betaalbaarheid. Hoewel de huidige focus op het koppelen van klimaatdoelen aan investeringen binnen het bestaande systeemontwerp ligt, zijn alternatieve systeemontwerpen en lokale flexibiliteit ook cruciaal.

Hetzelfde geldt voor oplossingen als lokaal programmeren en het aanboren van het potentieel aan netdiensten die (via local service providers) door huishoudens en MKB kunnen worden geboden. Dit potentieel met een enorme maatschappelijke waarde blijft onbenut, deels door andere keuzes vanuit netbeheer.

De G40-steden pleiten er sterk voor om als eis voor investeringen in de investeringsplannen kwantitatief in beeld te brengen in hoeverre deze ook uit maatschappelijk oogpunt de meest kosteneffectieve aanpak zijn vanuit optimalisatie van verzwaren, beter benutten en slimmer inzicht. Graag denken we met u mee hoe dit vorm kan worden gegeven.

Borging van maatschappelijke kwaliteit

Het eerdere methodebesluit bevatte een factor om de kwaliteit van de dienstverlening door de netbeheerders ook van een financiële bonus-malus te voorzien, de zogenaamde q-factor. Zoals u onder punt 35 constateert heeft de ACM met de nieuwe Energiewet meer vrijheid gekregen om de financiële regulering vorm te geven en geeft de Energiewet niet langer de opdracht om ten behoeve van de vaststelling van de inkomsten voor de transport- en aansluitaak voor de distributiesysteembeheerders, een kwaliteitsterm (de 'q-factor') vast te stellen.

In het huidige geldende Methodebesluit 2022-2026 wordt de q-factor toegepast, met de duidelijke en terechte motivatie : "Op basis van de E-wet kan de ACM een q-factor vaststellen. De ACM meent dat het wenselijk is om daar invulling aan te geven. Immers, in een concurrerende markt wordt het maatschappelijk optimale niveau

van de kwaliteit van het transport automatisch bereikt, maar deze situatie doet zich bij het netbeheer niet voor.” De invulling van kwaliteit wordt nu gedaan op basis van netbetrouwbaarheid.

De G40-steden zijn van mening dat deze overweging nog steeds geldt en dat naast de bestaande financiële sturing een correctie op basis van (maatschappelijke) kwaliteit zeer wenselijk is en de q-factor gehandhaafd moet blijven. Het risico is immers dat de financiële doelmatigheid gerekend vanuit netbeheerders niet parallel loopt aan het scala aan maatschappelijke waarden die verwacht kunnen worden van goed netbeheer.

De volgende vraag is wat de juiste definitie van kwaliteit dan zou moeten zijn. Dat voor de huidige en voorafgaande periodes gekozen is voor netbetrouwbaarheid was in het tijdsgewricht van enkele jaren terug begrijpelijk. Nu kunnen we echter constateren dat een te sterke focus op netbetrouwbaarheid een keerzijde kan hebben en kan leiden tot verlies van andere kwaliteiten. Graag geven we daarbij in overweging mee om deze criteria op te nemen als voortschrijdende criteria in plaats als benchmark.

Daarom pleiten we voor het opnemen van kwaliteitscriteria voor:

- 1) *Overall equipment efficiency voor netbenutting / netefficiëntie*
- 2) *Dataverstrekking*

Zie motie 29023-549 over afspraken met netbeheerders over beschikbaarstelling van diverse data.

“Overwegende dat decentrale overheden, energiemaatschappijen en energiehubs meer inzicht nodig hebben in de beschikbare en toekomstige netcapaciteit, de benuttingsgraad, netprofielen en wachtlijsten om toekomstbestendige keuzes te maken en extra capaciteit te ontsluiten; verzoekt de regering afspraken te maken met netbeheerders over adequate beschikbaarstelling van genoemde data richting decentrale overheden, energiegemeenschappen en energiehubs, en de Kamer hier binnen drie maanden over te informeren”

- 3) *Volledige bemetering van de eigen netten in de stations.*

Zie motie 29023-546 over inzet van Smart Readiness Indicators om netcongestie beter te meten.

“Constaterende dat de Europese Commissie met artikel 59 van de Electricity Directive voorschrijft dat netbeheerders op een slimme manier moeten meten of er sprake is van netcongestie; overwegende dat dit op dit moment veelal op basis van modellen gebeurt, waardoor er te weinig inzicht is in waar en wanneer congestie plaatsvindt; verzoekt de regering op korte termijn met de netbeheerders in gesprek te gaan over hoe Smart Readiness Indicators kunnen worden ingezet om netcongestie beter te gaan meten, en de Kamer hierover te informeren in de eerstvolgende stand-van-zakenbrief over netcongestie”

Zonder volledige bemetering is onduidelijk hoe ACM kan (laten) beoordelen of investeringen efficiënt zijn en aansluiten met doelstellingen van de nieuwe regelgeving, t.w. meer focus op betaalbaarheid en aanpak congestie/ betere benutting van bestaande infrastructuur.

- 4) *Wachtlijsten*

De bestrijding van de wachtlijsten loopt slechts deels parallel met de financiële regulering vanuit het methodebesluit. Wachtlijsten aan zich raken netbeheerders immers slechts beperkt en indirect. Dit terwijl de wachtlijsten voor de maatschappij miljarden kosten, met een kost van duizenden euros per niet-geleverde MWh (zie bijvoorbeeld het op 6 oktober 2025 aan de Tweede Kamer gezonden rapport van Ecorys 2025).

- 5) *Groepssamenwerking.* Aantal gesloten groepsovereenkomsten (CBC, GTO, netbudget).
- 6) *Te grote storingsuitval* (SAIDI en SAIFI bij de q-meting)

Graag denken we met u mee over de uitwerking hiervan.

Tariefontwikkeling

Wij vragen om transparantie over de verdeling van kosten tussen gebruikers op de verschillende netvlakken (grootverbruikers versus kleinverbruikers). Hoe heeft ACM betaalbaarheid voor de consument op korte én lange termijn meegewogen; ook bij de regulering voor Tennet? *Wij verzoeken een eerlijker balans tussen de nettarieven betaald door kleinverbruikers (huishoudens en mkb) vs grootzakelijk verbruik.* We constateren dat veel van de investeringsbehoefte nu wordt afgewenteld op de consument (de cascadering). Grootverbruik zit immers grotendeels ook bij Tennet, maar Tennet berekent een aanzienlijk deel van haar kosten ook door aan

regionale netbeheerders. Bij gebrek aan transparantie hoe de verdelingen in elkaar zitten verzoeken wij om een begrijpelijke, niet vaktechnische uitleg.

In het verlengde hiervan zijn wij bezorgd over de tariefontwikkeling op middel-lange termijn, zoals beschreven in het IBO. *Wij vragen ACM zich bewust te zijn van de maatschappelijke impact hiervan.*

Metten is weten en bevordert efficiënt investeren:

Wij zijn bezorgd over het langdurig niet beschikbaar zijn van meetgegevens in het licht van congestiediscussies. Dit beperkt gemeenten in vrijwel alle activiteiten rond wonen, bedrijfsterreinen en stadsvernieuwing. *Wij verzoeken ACM erop toe te zien in het belang van regulering en kostenefficiëncy, dat de netbeheerders in 2027 volledig meetbeeld hebben over al hun LS en MS- netten, zodat ook onderbouwde dialoog kan worden gevoerd over zgn. congestieverzachende maatregelen in plaats van louter investeren.* Zie ook de suggestie om dit als parameter mee te nemen in een q-factor.

Verrekening van netverliezen

In de huidige systematiek komen netverliezen volledig voor rekening van de netbeheerders. Dit roept vragen op over de betaalbaarheid van transporttarieven; zeker gezien de omvang: op macroniveau gaat het om honderden miljoenen euro's per jaar. In het licht van de energietransitie – waarbij het gebruik van elektriciteit sterk toeneemt ten koste van fossiele bronnen – is het niet vanzelfsprekend dat netbeheerders deze kosten alleen blijven dragen. De transitie leidt immers tot een structurele en substantiële toename van het transportvolume, terwijl de producenten en leveranciers, naast dat ze zelf de prijs bepalen, hier direct van profiteren via gegarandeerde afzet en winstverdeling. Ofwel: geprivatiseerde lusten en gecollectiveerde lasten.

Wij stellen daarom voor om te onderzoeken of een gedeelde verantwoordelijkheid voor netverliezen mogelijk is. Een denkbare optie is dat producenten en/of leveranciers een proportioneel aandeel (bijvoorbeeld 50%) in de transportkosten dragen. Dit zou bijdragen aan een eerlijker verdeling van kosten en baten binnen de keten, en kan tevens prikkels versterken voor efficiënter netgebruik en productie nabij de afnemer.

Aandeelhouders zijn belanghebbenden

Aandeelhouders van netbeheerders zijn door ACM geweigerd bij de informatiebijeenkomst op 6 oktober over dit ontwerp methodebesluit. ACM miskent daarmee de publieke en wettelijke taak van aandeelhouders in het gereguleerde domein. Daarom wordt ACM verzocht om:

- i. aandeelhouders vanaf nu zowel individueel als collectief te beschouwen als belanghebbende bij besluiten in de zin van de Awb (waaronder reguleringsbesluiten) en
- ii. ook voortaan toe te laten bij consultatie en toelichtingen.

Wij verzoeken u om een andere koers in het betrekken van de aandeelhouders en om een uitleg over de eerdere weigering.